

เรื่อง เมืองไตรตรึงษ์ตามเอกสารประชุมพงศาวดาร

รายละเอียด

มีหลักฐานเกี่ยวกับเมืองไตรตรึงษ์และพระเจ้าอุทองว่าเป็นใครมาจากไหน ปรากฏอยู่ในหนังสือประชุมพงศาวดาร ฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 1 ซึ่งเขียนไว้มีความว่า ในกาลครั้งนั้นยังมีบุรุษผู้หนึ่ง มีสิริกายเป็นปมเปา หุดต่อมทั่วทั้งตัว เป็นคนไพร่อยู่ในบ้านนอกใต้เมืองไตรตรึงษ์ อันชื่อว่าเมืองแปปนั้นลงมาทางไกลวันหนึ่ง ทำไร่ปลูกพืชผักแดงน้ำเต้าพริกมะเขือต่าง ๆ กล้วย อ้อย เผือก มัน ขายแลกเลี้ยงชีวิต หาภริยามิได้มาช้านาน มะเขือต้นหนึ่งอยู่ใกล้บันไดเรือน บุรุษนั้นไปเบาลงที่ริมต้น มะเขือนั้นเหลือง ๆ ลูกมะเขือนั้นใหญ่โตงามกว่าทุกต้นในไร่่นั้น ผลมะเขือนั้นเป็นที่รักที่ชอบใจยิ่งนักครั้งนั้นยังมีราชธิดาแห่งพญาไตรตรึงษ์พระองค์หนึ่ง มีพระรูป

พระโณมงามพร้อมบริบูรณ์ด้วยเบญจกัลป์ยานี้ จึงมีพระนามชื่อนางแก้วกัลยานี มีอายุได้ 17-18 ปี มีพระทัยสภักดิ์ ยินดีด้วยราศจิด คัดอยากเสวยมะเขือเป็นกำลังยิ่งนัก จึงให้ทาสทาสีไปเที่ยวหาซื้อมะเขือ ทาสทาสีนั้นจึงไปเที่ยวหาซื้อมะเขือที่ตลาดใต้เหนือหลายแห่งไม่ได้มะเขือ จึงสืบเสาะไปจนถึงไร่ของบุรุษนั้น จึงซื้อมะเขือลูกใหญ่งามของ บุรุษเป็นปมนั้นได้ จึงนำถวายแก่พระราชธิดา พระราชธิดาจึงเสวยมะเขือนั้น จะมีเหตุให้บังเกิดโอฆารสชัชชบา ให้นางมีจิตปีติโสมมณัสนิยต์ยิ่งนักเป็นกำลัง จนมีกายกำเริบต่าง ๆ ทั้งนี้นางนั้นจะได้พระราชบุตรผู้มีบุญมาเกิด และจะได้พระภัสตาสามีผู้มีบุญญาธิการมาก อนึ่งเหตุภาวะแห่งคนทั้งสามนั้นได้กระทำบุญมาด้วยกันแต่ก่อน ในกาลนั้นสัตว์ผู้หนึ่งมีบุญญาธิการได้กระทำมามาก มาอุบัติปฏิสนธิบังเกิดในครรภ์นิเคธรรณแห่งพระราชธิดานั้น ด้วยเหตุว่านางได้เสวยมะเขืออันเป็นชื่ออุปสัสมภาวะแห่งบุรุษสืวรกายเป็นปม อันกระทำปัสสาวะในที่ใกล้ริมต้นมะเขือนั้น ครรภ์อุทรแห่งนางแก้วกัลป์ยานีนั้นก็เห็นปรากฏขึ้นมา ฝ่ายพระญาติพระวงศ์ได้เห็นครรรภ์แห่งนางเห็นวิปริต จึงได้ถามตามประเพณีคติโลก ได้ฟังเหตุอันนางด้วยวาจาสดจว่าข้านี้มิได้คบหาสังวาสด้วยบุรุษ ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นอันขาด ก็เห็นความจริงด้วยสุจริต ด้วยอาณูภาพบุญแห่งสัตว์อันอยู่ในครรภ์นั้น พระญาติวงศ์ทั้งหลายมิได้โกรธ เชื้อถือช่วยกันอภิบาลรักษาครรรภ์ด้วยเมตตาจิต นางนั้นก็รักษาครรรภ์นั้นมา เมื่อถ้วนกำหนดทศมาสจึงคลอดซึ่งพระราชบุตร ทรงพระรูปโณมงามยิ่งนักประจวบรูปทอง ประกอบด้วยลักษณะอันบริบูรณ์

พระญาติวงศ์มีพระเมตตารักใคร่ ช่วยบำรุงบำเรออุปถัมภ์ภนาการ เลี้ยงรักษาด้วยสุจริตเป็นปกติมา สมเด็จพระอัยกานันมีพระทัยปรารถนา เพื่อจะเสี้ยมทายพระราชนัดดา ทดลองดูจะใคร่รู้ว่าบุรุษผู้ใดจะเป็นบิดาของพระราชกุมาร ครั้นทรงพระดำริแล้วจึงสั่งแก่ราชบุรุษทั้งหลายว่า “ท่านทั้งหลาย จงให้คนเอาหม่องกลองไปเที่ยวตีป่าวบอกกล่าวแก่บุรุษทั้งหลายในกรุงนอกกรุงศรีฯ แขวง จังหวัดจ่งทั่วตั้งแต่พຸ່งนี้ไป 3 วัน ให้บุรุษทั้งหลายเข้ามาในพระราชวังให้ถือมาซึ่งขนมและผลไม้ต่าง ๆ ตามที่มีแต่สิ่งละน่อยให้เร่งเข้ามา” ราชบุรุษทั้งหลายก็ให้ไปเที่ยวตีหม่องร้องป่าวทั่วทุกทิศตามรับสั่ง ฝ่ายบุรุษทั้งหลายรู้ว่ารับสั่งให้เข้าไปในพระราชวัง ดั่งนั้นได้ขนมบ้าง ได้ผลไม้ต่าง ๆ กัน ผือก มัน กล้วย อ้อย ตามที่มีก็ถือเข้าไปในพระราชวัง สมเด็จพระอัยกาให้ตกแต่งประดับพระราชนัดดา ด้วยเครื่องกุมารอาภรณ์อลังกาอันวิจิตร วิภูษิตสังวาล งามเลิศแล้ว จึงให้พระหลานแก้วนิสิทนาการเหนือราชอาสน์ อันตกแต่งเป็นอันดีในพระราชฐาน แล้วให้เรียกหาบุรุษเข้ามาทีละคนให้ถือขนมของกินกล้วยอ้อยผลไม้เข้าไปสู่สำนักแห่งพระราชกุมาร สมเด็จพระอัยกาจึงอธิษฐานว่า “บุรุษผู้ใดเป็นบิดาของราชกุมารแท้จริงไซ้ร ก็ให้พระราชกุมารนี้จึงถือข้าวของวัตถุของบุรุษนั้น ถ้ามิใช่บิดา อย่าให้พระราชกุมารถือข้าวของวัตถุของบุรุษผู้นั้นเลย” ครั้นตั้งอธิษฐานแล้วก็ให้พระราชกุมารเข้าไปถือเอาของวัตถุของบุรุษนั้น แลชายแสนปมนั้นได้แต่ก่อนข้าวเย็นถือมาก่อนหนึ่ง พระราชกุมารก็เข้ากอดคอแล้วรับเอาก่อนข้าวเย็นมาเสวย ชนทั้งปวงเห็นพิศวงชวนกันดิเตียนต่าง ๆ พระเจ้าไตรตรึงษ์ พระเจ้าไตรตรึงษ์ละอายพระทัยได้ความอัปยศ จึงพระราชทานพระราชธิดาและพระราชนัดดาให้แก่ชายแสนปม ให้ใส่แพลอยไปถึงที่ไร่มะเขือ อันเป็นที่อยู่ไกลจากพระนครวันหนึ่งชายแสนปมก็พาบุตรภรรยาขึ้นสู่ไร่ ด้วยเดชะบุญชนทั้ง 3 บันดาลให้สมเด็จพระอมรินทรราชา นิมิตกายเป็นวานร เอากลองทิพย์มา

ส่งให้ชายแสนปม แล้วตรัสบอกว่า “ท่านปรารถนาสิ่งใดจงตีกลองนี้ อาจให้สำเร็จความปรารถนาได้สิ้น” ชายแสนปมจึงปรารถนาให้รูปงามจงตีกลองนั้น ปมเป่าทั้งปวงก็อันตรธานสูญหาย รูปกายนั้นก็บริสุทธิ แล้วก็นำกลองนั้นมาอยู่ที่อยู่แล้วก็ บอกแก่ภรรยา นางก็มีความยินดี จึงตีกลองทิพย์นิมิตทองให้ช่างตีอุทองให้พระโอรสบรรทม เหตุตั้งนั้นพระราชกุมารจึงมีนามว่า “เจ้าอุทอง” จำเดิมแต่นั้นมา

จุลศักราช 681 ปีมะแมเอกศก บิดาเจ้าอุทองจึงตีกลองทิพย์นิมิต เป็นพระนครขึ้นในเวลานั้นให้นามชื่อว่า เทพมหานคร เหตุสำเร็จด้วยอำนาจเทพยดา แลชนทั้งหลายชวนกันมาอาศัย ณ เมืองนั้นเป็นอันมาก พระองค์ได้เสวยราชสมบัติทรงพระนามพระเจ้าสิริไทยเชียงใหม่ (ศรีวิชัยเสียงแสน) ปรากฏในสยามประเทศนี้ จุลศักราช 706 ปีวอกฉศก สมเด็จพระเจ้าสิริไชยเชียงใหม่ทิวคต อยู่ในราชสมบัติ 26 ปีแล้ว กลองทิพย์นั้นก็อันตรธานหาย สมเด็จพระเจ้าอุทองราชโอรสได้เสวยราชสมบัติแทนพระราชบิดาได้ 6 พระพรรษา ทรงพระปรารภจะสร้างพระนครใหม่ จึงให้ราชบุรุษเที่ยวแสวงหาภูมิประเทศที่มีพรรณไม้จันทน์บริบูรณ์ ราชบุรุษก็เที่ยวหาโดยทักษิณ ถึงประเทศที่หนองโสน กอปรด้วยพรรณปลาพร้อมทุกสิ่ง จึงกลับไปกราบทูลพระเจ้าอุทองจึงยกจตุรงค์โยธาประชาราษฎร์ทั้งปวงมาสู่ประเทศที่นั้น

จุลศักราช 712 ปีชลาโทศก ทรงสร้างพระนครเสร็จให้นามชื่อ กรุงเทพมหานคร ตามนามพระนครเดิม ๑ ให้นามชื่อ ทวารวดี เหตุมีมงคลล้อมรอบดุจนามเมือง ทวารวดี ๑ ให้ชื่อ สือยุทธยา เหตุเป็นที่อยู่แห่งชนชาติทั้งสอง ศรีแลดาอุทธยา เป็นสามภรรยาด้วยกัน อาศัยอยู่ในที่นั้นนาม ๑ แลนามทั้งสามประกอบกันจึง เรียกว่า กรุงเทพมหานครทวารวดีศรีอุทธยา สมเด็จพระเจ้าอุทองได้ราชาภิเษกเสวยราชสมบัติ พระชนม์ได้ 37 พระพรรษา ถวายพระนามสมเด็จพระเจ้ารามาริบัติ แลเมื่อได้ราชาภิเษกนั้น ได้ส่งชัฏกษัตริย์อารยชาติได้ตั้งหมันในพระนครสังข์ ๑ แล้วทรงสร้างพระที่นั่งไพโรทยุทธยาปราสาททอง สองที่หนึ่งไพโรชนมหาปราสาททองคำหนึ่ง พระที่นั่งไอยสวรมหาปราสาททองคำหนึ่ง แล้วให้พระบรมราชาธิราช (ขุนหลวงพะงั่ว) ผู้เป็นพระราชวงศ์ผู้ใหญ่ ตรัสเรียกว่า พระเชษฐาธิราชนั้นไปครองเมืองสุพรรณบุรี ให้พระราชบุตรทรงพระนามพระราเศวร ไปครองเมืองลพบุรี ครั้งนั้นเมืองประเทศราชขึ้น 16 เมือง คือเมืองมะละกา ๑ เมืองชะวา ๑ เมืองตะนาวสี ๑ เมืองทวาย ๑ เมืองเมาะตะมะ ๑ เมืองเมาะ ลำเลิง ๑ เมืองนครศรีธรรมราช ๑ เมืองสงขลา ๑ เมืองจันทบูรณ ๑ เมืองพระพิศณุโลกย์ ๑ เมืองสวรรคโลก ๑ เมืองสุโขทัย ๑ เมืองพิไชย ๑ เมืองพิจิตร ๑ เมืองกำแพงเพชร ๑ เมืองนครสวรรค์ ๑ และพระองค์สร้างวัดพุทธไสวรรคแล้ววัดป่าแก้ว จุลศักราช 731 ปีระกาเอกศก สมเด็จพระรามาริบัติสวรรคตอยู่ในราชสมบัติ 20 ปี

คำสำคัญ : ไตรตรีงษ์

ที่มา : เมืองไตรตรีงษ์ ตามร่องรอยแห่งตำนานและประวัติศาสตร์. (ม.ป.ป). กำแพงเพชร: ม.ป.ท.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-03-02

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1321&code_db=610001&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology